

ZBIÓR
ARTYKUŁÓW NAUKOWYCH

PAŃSTWO I PRAWO.
OSIĄGNIĘCIA NAUKOWE, ROZWÓJ, PROPOZYCJE

Warszawa (PL)

29.09.2016 - 30.09.2016

U.D.C. 340+347+342+341+343+347.73+349.4+347.6

B.B.C. 94

Z 40

Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour»

Druk i oprawa: Sp. z o.o. «Diamond trading tour»

Adres wydawcy i redakcji: 00-728 Warszawa, ul. S. Kierbedzia, 4 lok.103

e-mail: info@conferenc.pl

Zbiór artykułów naukowych.

Z 40 Zbiór artykułów naukowych. Konferencji Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej " *Państwo i Prawo. Osiągnięcia naukowe, rozwój, propozycje*" (29.09.2016 - 30.09.2016) - Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2016. - 56 str.

ISBN: 978-83-65608-13-0

Wszelkie prawa zastrzeżone. Powielanie i kopiowanie materiałów bez zgody autora jest zakazane. Wszelkie prawa do materiałów konferencji należą do ich autorów. Pisownia oryginalna jest zachowana. Wszelkie prawa do materiałów w formie elektronicznej opublikowanych w zbiorach należą Sp. z o.o. «Diamond trading tour». Obowiązkowym jest odniesienie do zbioru.

nakład: 50 egz.

"Diamond trading tour" © Warszawa 2016

ISBN: 978-83-65608-13-0

WSPÓŁORGANIZATORZY:

Virtual Training Centre "Pedagog of the 21st Century"
Global Management Journal

KOMITET ORGANIZACYJNY:

- W. Okulicz-Kozaryn** (Przewodniczący), dr. hab, MBA, profesor, Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie, Polska;
- A. Murza**, (Zastępca Przewodniczącego), MBA, Ukraina;
- Z. Čekerevac**, Dr., full professor, "Union - Nikola Tesla" University Belgrade, Serbia;
- A. Горохов, к.т.н.**, доцент, Юго-Западный государственный университет, Россия;
- A. Kasprzyk**, Dr, PWSZ im. prof. S.Tarnowskiego w Tarnobrzegu, Polska;
- A. Malovychko**, dr, EU Business University, Berlin – London – Paris - Poznań, EU;
- L. Nechaeva**, PhD, Instytut PNPУ im. K.D. Ushinskogo, Ukraina;
- М. Ордынская**, профессор, Южный федеральный университет, Россия;
- S. Seregina**, independent trainer and consultant, Netherlands;
- A. Tsimayeu, PhD**, associate Professor, Belarusian State Agricultural Academy, Belarus;
- J. Turłukowski**, dr, Uniwersytet Warszawski, Polska.

KOMITET NAUKOWY:

- W. Okulicz-Kozaryn** (Przewodniczący), dr. hab, MBA, profesor, Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie, Polska;
- С. Беленцов**, д.п.н., профессор, Юго-Западный государственный университет, Россия;
- Jadwiga Glumińska-Pawlic**, dr. hab, profesor, Uniwersytet Śląski, Polska;
- Р. Латыпов**, д.т.н., профессор, Московский государственный машиностроительный университет (МАМИ), Россия;
- И. Лемешевский**, д.э.н., профессор, Белорусский государственный университет, Беларусь;
- М. Mitreğa**, dr. hab, profesor, Uniwersytet ekonomiczny w Katowicach, Polska;
- J. Rotko**, dr. hab, profesor, Instytut Nauk Prawnych PAN, Polska;
- T. Szulc**, dr. hab, profesor, Uniwersytet Łódzki, Polska;
- Е. Чекунова**, д.п.н., профессор, Южно-Российский институт-филиал Российской академии народного хозяйства и государственной службы.

SPIS /СОДЕРЖАНИЕ

1. Аубакирова Г.А., Абуталиева А.А.....	5
КОМПЕНСАЦИЯ МОРАЛЬНОГО ВРЕДА	
2. Булавина С.Є.	10
ІСТОРИКО – ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВІДНОВЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ПОЛЬСЬКОЇ ДЕРЖАВИ (20 Р. ХХ СТ.)	
3. Німко О.Б., Хомин О.А.	14
МЕХАНІЗМ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ АТОМНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ В УКРАЇНІ	
4. Халиков И.И.	20
ОСОБЕННОСТИ ПРОКУРОРСКОГО НАДЗОРА ЗА ЗАКОННОСТЬЮ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОРГАНОВ МЕСТНОГО САМОУПРАВЛЕНИЯ В РОССИИ	
5. Халиков И.И.	24
ПРАВОВОЙ СТАТУС МУНИЦИПАЛЬНОГО СЛУЖАЩЕГО	
6. Крылов И.И.....	28
ТЕРМИНОЛОГИЧЕСКОЕ ОПРЕДЕЛЕНИЕ ПРИНЦИПА ГЛАСНОСТИ ГРАЖДАНСКОГО СУДОПРОИЗВОДСТВА	
7. Качер О. В.	31
БАНКРОТСТВО ГРАЖДАН (ФИЗИЧЕСКИХ ЛИЦ)	
8. Мамуров Ш.Б.	37
ПРАВОВАЯ ПРИРОДА ОСУЩЕСТВЛЕНИЕ ГРАЖДАНСКИХ ПРАВ: СРАВНИТЕЛЬНО-ПРАВОВОЙ И НАУЧНО-ТЕОРЕТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ	
9. Герак А.А.....	42
ПРОБЛЕМА ОПРЕДЕЛЕНИЯ ПОНЯТИЯ И ПРАВОВОГО СТАТУСА СВЕРХИМПЕРАТИВНЫХ НОРМ В МЕЖДУНАРОДНОМ ЧАСТНОМ ПРАВЕ	
10. Дмитрик А.Б.....	45
ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНСТИТУТУ МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ	
11. Лепіш Н. Я.	49
ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ОПРИЛЮДНЕННЯ ІНТЕРПРЕТАЦІЙНОГО АКТА	

Аубакирова Г.А.

доцент

кафедры гражданско-правовых дисциплин
Карагандинской Академии МВД РК

им.Б.Бейсенова

полковник полиции

Абуталиева А.А.

к.ф.н., ст.преподаватель

кафедры языковой подготовки

Карагандинской Академии МВД РК

им.Б.Бейсенова

капитан полиции

КОМПЕНСАЦИЯ МОРАЛЬНОГО ВРЕДА

Ключевые слова: Компенсация, моральный вред, анализ, судебное решение, общество, период.

Компенсация морального вреда, как правовой институт – явление достаточно новое для нашего права. В течение всего советского периода, институт компенсации морального вреда считался чуждым нашему правосознанию, противоречащим моральным устоям общества. Компенсация морального вреда полностью отвергалась, так как считалось, что перенесенные человеком физические или нравственные страдания не поддаются точной денежной оценке – это субъективные категории, более того, попытки оценить их в денежном выражении, сами по себе аморальны. [1, с.6]

Истоки пренебрежительного отношения к институту возмещения морального вреда коренятся в исторических традициях нашего общества и обусловлены сильной ролью уравнительных тенденций, одной из разновидностью которых является попытка оттенить «антисоциальный» характер возмещения морального вреда. Односторонний характер рассуждений лиц, осуждающих институт с точки зрения общественной нравственности, сказывается также в их усердном апеллировании к высшей морали, не допускающей денежной оценки не денежного вреда.

Каждый правовой институт имеет свой смысл существования, поскольку он выполняет определенную социально-экономическую функцию, играет роль в социальном и экономическом строе страны. Цель же института – компенсации морального вреда – как подчеркивают его защитники, ничего общего не имеет с экономикой, наоборот, задача его чисто нравственная, – охрана неприкосновенности личности. [2]

Понятие «моральный вред» в казахстанском законодательстве соответствует аналогичным правовым институтам в иностранном законодательстве. Однако подобная терминология нигде более не применяется. Употребление слова «моральный» в обозначении рассматриваемого правового института неоднозначно и с позиции казахстанского гражданского законодательства. Вместе с тем вопрос, касающийся терминологии, и в иностранном праве нельзя считать окончательно устоявшимся, чему в немалой степени способствует казуичность прецедентного права. Из самого термина «моральный» следует, что речь должна идти о вреде, причиняемом в сфере морали. Под моралью понимается форма общественного сознания. Совокупность принципов, правил, норм, которыми руководствуются в своем поведении люди, при этом важную специфическую черту морали составляет нравственная оценка поступков и побуждений к ним. Основой такой оценки являются сложившиеся в обществе представления о добре и зле, о долге, справедливости и несправедливости, о чести и бесчестье. Понимание морального вреда как психического полностью соответствует тому содержанию, которое вкладывает законодателем и исследователями в термин «моральный вред».

Так, моральный вред выражается в нарушении психического благополучия, душевного равновесия личности потерпевшего.[3] В результате совершенного против него правонарушения потерпевший испытывает (претерпевает, переживает) унижение, раздражение, гнев, стыд, отчаяние, физическую боль, ущербность, дискомфортное состояние, т.е. переживания психического характера, вред психический.

Моральный вред является основным последствием посягательства на устои человека, систему его ценностей, определяемую нормами морали и охраняемую законом. Поскольку уголовным законодательством охраняются в сфере морали лишь отношения чести, достоинства, доброго имени человека, то моральный вред возникает лишь вследствие преступного посягательства на эти ценности и может присутствовать в чистом виде лишь по делам о клевете и оскорблении. Во всех остальных случаях речь можно вести только о «вре-

де физическом» (физические страдания), либо о «вреде психическом» (негативное изменение в психике человека, последствия психического характера). [4]

Практика компенсации морального вреда в уголовных делах не дает возможности судить о критериях, которыми руководствовались судьи, поскольку, кроме непосредственного размера возмещаемого морального вреда, в приговорах ничего больше не указывалось. Физические и нравственные страдания человека невозполнимы, следовательно, их нельзя «купить за деньги», возместить. Поэтому неоднократно подчеркивалось, что речь идет не о реституции, денежном эквиваленте причиненных страданий, а о сглаживании их последствий. Исходя из этого, было бы более правильно говорить не о возмещении, а о компенсации морального вреда, преследующей цель сгладить отрицательные эмоции человека.[5] Пострадавшему можно возместить лишь то, что действительно у него отнято, и что по природе своей допускает возмещение. [6]

Компенсация морального вреда, в отличие от возмещения имущественного вреда, не должна быть в постоянной зависимости от фактически нанесенного вреда, однако, его размер все же должен являться определяющим в установлении ответственности за него. Степень тяжести совершенного проступка должна обуславливать уменьшение или увеличение размера ответственности в зависимости от того, какое решение вопроса в той или иной ситуации будет являться более справедливым.

За совершение преступлений против личности, влекущих за собой смерть, тяжкие телесные повреждения и другие опасные для личности последствия, должна наступать повышенная ответственность. То есть, неимущественный вред как их следствие должен признаваться наиболее значительным. Особенностью неимущественного вреда, причиненного преступлениями против личности, таким образом, будет его размер, так как данные правонарушения непосредственно нацелены на его причинение. Моральный вред, причиненный некоторыми преступлениями (например, посягающими на телесную неприкосновенность, личную свободу, сексуальными преступлениями) может быть неоднородным и умалять одновременно честь, достоинство, психическое здоровье личности. Таким образом, несмотря на то, что некоторые из этих преступлений признаются менее общественно опасными, чем, скажем, убийства, нанесение тяжких телесных повреждений, однако, неимущественный вред как их следствие может быть значительнее. Этот момент, считаем, должен быть непременно учтен в методике по его возмещению.

Вызывает большие трудности отсутствие законодательно закрепленных методик определения размеров компенсации. Компенсационно-восстановительная функция обязанности гражданско-правовой ответственности основана на принципе полноты возмещения причиненного вреда. В случаях гибели человека о принципе полного возмещения вреда говорить нельзя. В результате, судья не имеет законодательно одобренной методической базы для расчетов при определении сумм компенсации морального вреда и может быть психологически не готов определить сумму компенсации, когда речь идет о реальной стоимости жизни. В особенности не готовы суды к высокой оценке, в случаях виновного причинения вреда государством, крупными корпорациями с государственным участием. Анализ состоявшихся судебных решений по искам о возмещении морального вреда причиненного гибелью человека, показал, что суммы компенсаций колеблются от 3000 тенге до 1000000 тенге.

Подводя итог следует отметить следующее:

– понятие морального вреда не раскрыто в законодательстве через его градацию по степени тяжести, и это является одной из причин, что судебная практика не имеет четких ориентиров по возложению ответственности за него в том или ином размере;

– необходимо уточнение самого понятия «моральный вред», исходя из общего правового определения вреда. Неимущественный вред, по нашему мнению, имеет две разновидности – собственно моральный вред, выражающийся в умалении чести, достоинства, деловой репутации личности и как его составная часть – психический вред. Ответственность по первой части может носить чисто символический характер, поскольку основным способом защиты и восстановления этих благ является опровержение сведений, порочащих честь, достоинство и деловую репутацию. Психический вред является выражением более тяжелой степени вреда. Он, в основном, следствие преступлений, обладающих большей общественной опасностью и наносящих вред жизни и здоровью личности. Однако, в некоторых случаях умаление чести и достоинства личности может влечь возникновение и психического вреда, что следует учитывать при применении ответственности за неимущественный вред;

– неимущественный и имущественный вред, причиненный посягательством на неимущественные блага, следует ограничивать, опираясь на конкретное выражение наступивших вследствие этого отрицательных последствий;

Изложенные соображения возможно использовать для создания методики назначения компенсации за неимущественный вред.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННОЙ ЛИТЕРАТУРЫ:

1. Тархов В.А. Ответственность по советскому гражданскому праву. Саратов: Изд-во Саратовского ун-та.1973.с.6
2. Мейер Д.И. Русское гражданское право. М.: «Статут», 2000.
3. Малеина М. Компенсация за неимущественный вред// Вестник Верховного Суда СССР. 1991. № 3.
4. Кузнецова Н.В. Проблемы компенсации морального вреда в уголовном процессе. Ижевск. 1997.
5. Боннер А. Можно ли причинить моральный вред юридическому лицу?// Российская юстиция. 1996. № 6.
6. Розин Н.Н. Уголовное судопроизводство. Пособие к лекциям. СПб. 1914.

Булавина С.Є.

кандидат історичних наук,
доцент кафедри теорії та
історії держави і права
СНУ імені Лесі Українки

ІСТОРИКО – ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВІДНОВЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ПОЛЬСЬКОЇ ДЕРЖАВИ (20 Р. ХХ СТ.)

Ключові слова: незалежність, польська державність, національно-визвольна боротьба, польська нація

Key words:

Поляки, втративши незалежність унаслідок трьох поділів кінця XVIII ст., постійно боролися за відновлення їхньої державності. У роки Першої світової війни склалися два політичні табори, які в боротьбі за відновлення польської державності поклали надії на одну з ворогуючих сторін. Сили, що гуртувалися навколо Партії народної демократії (ендеки), очолюваної Р.Дмовським, спиралися на підтримку Антанти. У Парижі вони створили Польський національний комітет, що його восени 1917 р. було визнано представником польського народу. На території Франції було створено польську армію, якою командував генерал Галлер.[4]

Польське питання на Паризькій мирній конференції було надзвичайно актуальним, бо воно перепліталося з питанням про ставлення до радянської Росії та Німеччини – двох нових держав на карті Європи. Питання про польсько-німецький кордон було одним з найсуперечливіших аспектів нової системи міжнародних відносин. Притлумивши територіальні претензії з боку Польщі, представники Англії та США в такий спосіб схилилися до підтримки Німеччини проти свого французького союзника. Внаслідок цього Польща отримала лише 45 тис. кв. км. Території, замість бажаних 84 тис. Гданськ було перетворено на вільне місто, що опинилося під опікою Ліги Націй [5].

Версальський договір залишив відкритим питання про східні кордони Польщі, 25 липня 1919 р. відбулось підписання Польщею, Великою Британією,

Францією та США договору «Про захист прав національних меншин» у Польщі. За цим договором Польща зобов'язувалася забезпечити свободу й рівноправність національних меншин. Вже 8 грудня 1919 р. рада послів Антанти прийняла декларацію «Про тимчасовий східний кордон Польщі», але його лінія була визначена лише в 1920 р. й названа на честь міністра закордонних справ Англії Дж. Керзона – «лінією Керзона» (Гродно – Яловка – Немирів – Брест-Литовський – Дорогохуськ – Устилут, східніше Грубешова через Крилов, далі західніше Рави-Руської, східніше Перемишля до Карпат).[3]

Головну роль у відновленні незалежності Польщі у 1918 р. відіграли не національне і духовне розкріпачення польської нації, а її прагнення відродити єдину національну польську державу не вищенаведеним зовнішнім обставинам і чинникам, а жовтневому перевороту 7 листопада 1917 р. у Петрограді. Проте, така гіпотеза не позбавлена логічного змісту[6].

На момент відновлення польської незалежності історія її держави нараховувала понад 1000 років, якщо брати за початок польського державотворення так звану Гнезненську Польщу — середньовічну польську державу, що почала формуватися після загарбання Малої Польщі Великою Моравією в 877 р. Утвердження на польському престолі першого короля-християнина — Мешка (Мечеслава) I розпочинає нову сторінку в історії польського державотворення — епоху правління династії Пястів. В цей період середньовічна Польща дедалі чіткіше почала набувати рис сильної, провідної держави у Східній Європі — після занепаду Київської Русі.[3].

З переможною для поляків Грюнвальдською битвою 1410 року Польща входить в нову епоху — епоху правління династії Ягеллонів, фіналом якої стало укладання 1569 р. Люблінської унії з Литвою що мала наслідком утворення Речі Посполитої [1].

В період Речі Посполитої (1569-1795), як зазначають більшість істориків, якраз і сформувався польський менталітет, прагнення оволодіти державою «від моря до моря». І справді, слід зауважити, що в цю епоху польська національна еліта зуміла перетворити Польщу в найбільшу та одну з наймогутніших держав Європи. Військові кампанії проти Московії королів С. Баторія в 1579-1581 рр та Сигізмунда і Владислава у першій половині XVII ст. стали наступним моментом в тягlostі польського державотворення [7].

Проавстрійське угруповання очолював Ю. Пілсудський. Пілсудчики не відрізнялися оригінальністю ідей від Р. Дмовського — наприклад вони також ставили за мету створення повноцінної польської армії, але вже під

егідою Австрії, створили координаційний орган, який мав об'єднати всі організації орієнтовані на Троїстий союз. Цей орган дістав назву Головного національного комітету. Проте, варто зауважити, що ні перше, ні друге угруповання не досягло помітних успіхів у своїх спільних планах — відновленні незалежності Польщі [5].

Окремі польські політичні кола готували збройну силу за допомогою якої планувалося звільнитися з-під німецької та австрійської окупації. Але несподівані зміни на західному фронті, що переломили хід війни, спонукали польську еліту творити вже не лише військові, а й урядові інституції, адже події осені 1918 р. передікали неминучий розпад Німецької і Австро-Угорської імперій. З наближенням поразки країн Четверного Союзу у війні восени 1918 р. могутній національний рух поляків виявився у заснуванні декількох урядових осередків — у Кракові (Польська Ліквідаційна Комісія), Любліні (Тимчасовий Народний Уряд), Варшаві (Регентська рада і уряд) [1, с. 70]. 6 жовтня Регентська рада оголосила про відновлення польської держави, проте про фактичне її відновлення можна було говорити 11 листопада 1918 р., коли офіційно було завершено Першу світову війну в результаті революційних подій у Німеччині [4].

Одночасно з вищезазначеними подіями польські можновладці, як власне й польське суспільство — передусім інтелігенція, політичні, громадські та військові діячі розкололись на два табори. Такий розкол спричинило питання облаштування державного устрою нової Польщі. Прихильники федеративного устрою, на чолі яких стояв Ю. Пілсудський, визнавали права національних меншин Польщі — українців, білорусів, литовців право на самовизначення, тому були не проти надати їм національну автономію [3, с. 14].

Українсько-польська війна в Галичині 1918-1919 рр. почалася 1 листопада 1918 р. збройним виступом проти української влади у Львові, об'єднаних польських підпільних військових організацій під командуванням сотника Мончинського. Такі ж місцевого характеру повстання підняли поляки у Дрогобичі, Самборі, Перемишлі та інших містах, переважно користуючись прихильністю комендантів місцевих австро-угорських залог, але вони були ліквідовані на початку листопада 1918 р. українськими військовими частинами [1, с. 49].

Активна військова підтримка польського повстання у Львові варшавським урядом і спричинила початок війни між Польщею і ЗУНР. Військову допомогу польському повстанню до кінця 1918 р. подавала головно польська Західна Галичина, а від січня 1919 р. — уся польська держава. Бої у Львові

тривали зі змінним успіхом до 21 листопада 1918, доки поляки не досягли чисельної переваги завдяки допомозі, що надійшла їм через Перемишль. [3,с.23]

З вище сказаного, можна зробити висновок проте, що польський народ позбавлений власної держави на 123 роки (1795-1918) не втратив за цей період своєї національної свідомості, історичної тягlosti і традиції державотворення. Тому, нова Польща, яка постала в листопаді 1918 року була наслідком не лише зовнішніх чинників, але продовженням історії польської державності, очікуваним результатом національно-визвольної боротьби польської нації у XIX-поч. XX ст.

Література:

1. Алексієвець Л.М. Польща в 1918-1926 р.: особливості відродження національної державності, формування суспільно-політичного устрою: Дис... д-ра іст. наук: 07.00.02 /Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка.-Т. 2007. -4 5 5 арк.
2. Алексієвець Л.М. Польща: шляхи відродження державної незалежності: 1918-1939. – Т.: Економічна думка, 2002. – 270 с.
3. Генік М. А. Українське питання в діяльності польських політичних партій (1920–1926) : автореф. дис.. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук : 07.00.02 “Всесвітня історія” / М. А. Генік. – Чернівці, 1997. – 17 с.
4. Державний архів Львівської області, ф.1., оп.52, спр. 651. 18. Дудяк О. Українське питання в програмах та діяльності польських селянських (людових) партій Східної Галичини (1921–1926 рр.) // Наукові записки Національного університету “Острозька академія”: Історичні науки. – Острог: НУ “Острозька академія”, 2002. – Вип. 2. – С. 18–27.
5. Зашкільняк Л. Історія Польщі: Від найдавніших часів до наших днів / Л. Зашкільняк. М. Крикун. – Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2002. – 752 с.
6. Кобильник Р. Українське питання в концепціях польських урядових партій (1926–1930 рр.) / Р. Кобильник // Україна і Польща в ХХ ст.: проблеми і перспективи взаємовідносин. Зб. наук. праць. – К. – Краків, 2002. – С. 95–97.
7. Комар В. Українське питання в політиці урядів Польщі (1926–1939 рр.) / В. Комар / В. Комар // Український історичний журнал. 2001. – № 5. – С. 120–127.

Німко О.Б.

доцент, кандидат юридичних наук,
Житомирський національний
агроекологічний університет,
місто Житомир, Україна

Хомин О.А.

студент
спеціальності правознавство,
Житомирський національний
агроекологічний університет,
місто Житомир, Україна

МЕХАНІЗМ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ АТОМНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ В УКРАЇНІ

Ключові слова: механізм правового регулювання, атомна енергетика, механізм правового регулювання атомної енергетики в Україні.

Key words: mechanism of legal regulation, nuclear power, the mechanism of regulation of nuclear energy in Ukraine.

Актуальність даної теми зумовлена тим, що одним з основних напрямів державної політики на даному етапі розвитку українського суспільства є реалізація прав громадян, що знайшло закріплення у Конституції України та інших нормативно – правових актах [1, с.5].

В сучасних умовах зростання економіки України частково залежить від ефективного використання атомної енергетики. Для цього доцільним та необхідним постає вдосконалення правового регулювання атомної енергетики в Україні [2, с.276].

В минулому, коли людина тільки брала від природи її багатства без будь-яких обмежень, охорона природи полягала переважно в тому, що окремі об'єкти вилучалися з користування і охоронялися [3, с.267].

Негативи сучасного законодавства тягнуть за собою неконтрольованість дій органів виконавчої влади, прийняття ними численних суперечливих та неконституційних нормативних актів, що в цілому ускладнює і без

того негативне правове регулювання різних сфер буття [4, с.104].

Механізм правового регулювання атомної енергетики складається із таких елементів:

– норми права – загальнообов’язкові правила поведінки, встановлені з метою регулювання суспільних відносин у сфері атомної енергетики;

– правовідносини – вольові суспільні відносини, що виникають на основі норм права у досліджуваній сфері;

– акти реалізації норм права – процес фактичного втілення конкретних приписів правових норм щодо конкретних суб’єктів у галузі захисту об’єктів довкілля [5, с.130].

В Україні державне регулювання в сфері атомної енергетики здійснюється як органами загальної компетенції, так і органами спеціальної компетенції.

Органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України (ч. 2 ст. 6 Конституції України) [6, с.97].

Статтею 19 Конституції України встановлено, що органи державної влади, органи місцевого самоврядування повинні діяти в лише на підставі в межах повноважень та у спосіб, що передбачений Конституцією та законами України [7, с.294]

Атомні електростанції (АЕС) України виробляють 45-50% споживаної в країні електроенергії. Потенційні можливості країни по створенню енергетичних потужностей на атомних станціях дозволяють зробити висновок про те, що в найближчі роки атомні станції будуть залишатися базою енергетики України. Енергетична стратегія України на період до 2030 року передбачає зростання виробництва електроенергії в країні до 420,1 млрд. кВт/г. При цьому частка виробництва електроенергії на АЕС у 2030 році повинна скласти 52 % від загального виробництва електроенергії в Україні [8, с.150].

Саме тому для підвищення ефективності роботи АЕС передбачається розроблення таких програм, зокрема: “Програми розвитку магістральних та міждержавних електричних мереж напругою 220-750 кВ”, “Програми інтеграції української енергосистеми в європейську (Інтеграція в UCTE)”, “Програми розвитку експортного потенціалу українського паливно-енергетичного комплексу”, “Адаптація енергетичного законодавства України до законодавства Європейського Союзу”, а також “Програма науково-технічного забезпечення

чення», тощо.

На сьогоднішній час потрібно втілити в життя наступні заходи:

- підвищити рівень безпеки АЕС, який вимагає докорінної реконструкції автоматизованої системи управління технологічними процесами;
- створення ядерно-паливного циклу в Україні на базі передових технологій, який забезпечить гарантовану незалежність АЕС від імпорту ядерного палива і знизить потреби України в його закупівлі;
- необхідно створити власні сховища ядерних відходів, які мають бути розташовані в зоні відчуження;
- АЕС повинні мати право вільного і безперешкодного продажу електроенергії безпосередньо як енергопостачальникам, так і споживачам;
- збільшення експорту електроенергії з України можливе лише за умови об'єднання з європейською енергосистемою (UCTE/CENTREL)
- необхідно збільшити пропускну спроможність міждержавних електромереж як на території України так і на територіях країн ЄС, що потребує обґрунтованих дій відповідних вітчизняних та зарубіжних структур [9, с.78].

Потреба в споживанні енергії зростає з кожним роком. Україна входить до кола держав з високим споживанням електроенергії, тому існує необхідність раціонального використання і поліпшення стану постачання електроенергії до споживача, саме тому Україна повинна реформувати законодавство щодо електроенергетики відповідно до європейських стандартів, а також усунути всі проблеми пов'язані з технічним станом АЕС.

На вітчизняну атомну енергетику покладено завдання сталого енергозабезпечення розвитку економіки країни, підвищення її енергетичної безпеки, покращання екологічної ситуації та ін. Це потребує проведення великого обсягу робіт з консолідації виробничих активів, реорганізації існуючої промислово-виробничої бази, виконання науково-дослідних робіт тощо. Сьогоднішній стан та структура галузі не відповідають тим завданням, які перед нею стоять: більшість промислових підприємств мають зношене обладнання відсутня чітка структуризація галузі, вона не є інтегрованою та консолідованою, у зв'язку з чим відсутня можливість ефективного управління нею, тож проведемо аналіз правового регулювання атомної енергетики в Україні.

Державна політика щодо правового регулювання ядерної та радіаційної безпеки базується на нормах Законів України: „Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку”, „Про дозвільну діяльність у сфері використання ядерної енергії», „Про фізичний захист ядерних установок, ядерних ма-

теріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання”, „Про поводження з радіоактивними відходами”, „Про видобування і переробку уранових руд”, „ Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань” та міжнародних договорах, учасником яких є Україна (Конвенція про ядерну безпеку, Об’єднана конвенція про безпеку поводження з відпрацьованим паливом та про безпеку поводження з радіоактивними відходами, Конвенція про фізичний захист ядерного матеріалу тощо).

Підвалини створення ядерного законодавства в Україні заклала Концепція державного регулювання та управління ядерною галуззю в Україні, ухвалена постановою Верховної Ради України від 25 січня 1994 року №3871 -XII. Виходячи з досвіду держав з розвинутою ядерною енергетикою, Концепція визначала, що для забезпечення безпеки використання ядерної енергії необхідна наявність:

- законодавчої бази, яка регламентує будь-яку діяльність у галузі використання ядерної енергії, радіаційно-небезпечних технологій та речовин;
- державного органу, який здійснює управління об’єктами ядерної енергетики;
- системи державного регулювання і нагляду за дотриманням правил і норм безпеки на об’єктах ядерної енергетики та підприємствах, які використовують радіаційно-небезпечні технології та речовини, та видачі дозволів (ліцензій) на виконання робіт у цій галузі;
- експлуатуючої організації для об’єктів ядерної енергетики, яка несе відповідальність перед суспільством і державою за їх безпечну експлуатацію.

Ці положення в основному знайшли своє відображення в ядерному законодавстві України. Проте, при достатньо сформованому правовому полі, питання, які пов’язані із забезпеченням державного регулювання в частині функціонування регулюючого органу, залишаються лише деклараціями [10].

Список використаних джерел:

1. Німко, О.Б. Державне регулювання забезпечення соціальним житлом:правові та організаційні засади / О.Б. Німко // Техника и технология. Современные тенденции в науке и образовании / Inżynieria i technologia. Współczesne tendencje w nauce i edukacji. (29.01.2013 – 31.01.2013) – Kraków: – 2013. – С. 5-8.
2. Німко О.Б. Міжнародне співробітництво та адміністративно-правове ре-

- гулювання атомної енергетики в Україні та світі / О. Б. Німко // Часопис Київського університету права : український науково-теоретичний часопис. – 2016. – № 2. – С. 276–281.
3. Бондарчук Н. В. Правове забезпечення раціонального використання та охорони земель авіаційного транспорту України / Н. В. Бондарчук // Часопис Київського університету права. – 2009. – № 4. – С. 267–271.
 4. Василенко Л. П. Правові проблеми діяльності органів виконавчої влади з питань екології: монографія / Л. П. Василенко – Житомир: Житомирський національний агроекологічний університет, 2014. – 167 с.
 5. Німко О.Б. Механізм правового регулювання організації та проведення земельних аукціонів в Україні / О.Б. Німко // Підприємництво, господарство і право. – 2009. – № 10. – С. 130 – 132.
 6. Німко О.Б. Проблемні питання законодавства, що регулює встановлення внесків загальнообов'язкового державного соціального пенсійного страхування фізичними особами – суб'єктами підприємницької діяльності, які обрали особливий спосіб оподаткування / О.Б. Німко // Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія : Юридичний вісник «Повітряне і космічне право». – № 4 (17). – 2010. – С. 97 – 101.
 7. Німко О.Б. Правові засади державного регулювання здійснення оціночної діяльності для цілей оподаткування / О.Б. Німко // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Научный журнал. Серия: Юридические науки. – №4. – Симферополь, 2012. – С. 292 – 295.
 8. О.В. Овсієнко Економічні механізми підвищення енергоефективності у системі енергобезпеки // Економіка і регіони. – 2008р. – №2 (17) – с. 148-151.
 9. І.А. Франчук Аналіз структури ринків електроенергії деференційованих за видами діяльності і напрямками розвитку їх державного регулювання // Економіка та держава.– 2009р. – №1 – с.76-78.
 10. Концепція державного регулювання ядерної та радіаційної безпеки / Державна інспекція ядерного регулювання України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.snrc.gov.ua/nuclear/uk/publish/article/65426;jsessionid=A1AF32EF43FD977F3FE373F7A5B8FD42>;
 11. Німко О.Б. Адміністративно-правовий статус Державного земельного банку / О.Б. Німко // Часопис Київського університету права : український науково-теоретичний часопис. – 2012. – № 4. – С.146 – 148
 12. Німко О.Б. Правові засади діяльності саморегулювальних організацій у сфері зем-

- леустрою / О.Б. Німко // Митна справа. – № 6 (84). – Ч 2. – 2012. – С. 366 – 370
13. Ляшенко, Р.Д. Право людини на життя : презумпція чи аксіома? / Р.Д. Ляшенко // Предложения, проекты, методика / Wniosków, projektów, metod» (29.12.2014 – 30.12.2014). – Warszawa: – 2014. – С. 105 – 106.
14. Німко, О.Б. Державне регулювання забезпечення соціальним житлом: правові та організаційні засади / О.Б. Німко // Техника и технология. Современные тенденции в науке и образовании / Inżynieria i technologia. Współczesne tendencje w nauce i edukacji. (29.01.2013 – 31.01.2013) – Kraków: – 2013. – С. 5-8.
15. Бондарчук, Н. В. Право приватної власності на землю: сучасний стан та перспективи розвитку / Н. В. Бондарчук // Zbiór raportów naukowych. «Postępy w nauce w ostatnich latach. Nowych rozwiązań» (Warszawa, 28.12.2012 – 30.12.2012 r.). – Warszawa Sp. Z o.o. «Diamond trading tour», 2012. – S. 24 – 26.

ПОД- СЕКЦИЯ 1. Административное право. Административный процесс.

Халиков И.И.

Студент 4 курса

Стерлитамакского филиала

ФГБОУ ВПО

«Башкирский государственный университет»

(Научный руководитель –

Суфьянова Е.З.)

ОСОБЕННОСТИ ПРОКУРОРСКОГО НАДЗОРА ЗА ЗАКОННОСТЬЮ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОРГАНОВ МЕСТНОГО САМОУПРАВЛЕНИЯ В РОССИИ

Ключевые слова: местное самоуправление / local government, прокуратура / prosecutors, надзор / surveillance.

Прокуратура является опорой Конституции Российской Федерации, незаменимым инструментом демократического государства. Деятельности прокуратуры заключается в осуществлении надзора за исполнением законов действующих на территории Российской Федерации.

Основная деятельность прокуратуры заключается в надзоре за соблюдением прав и свобод человека и гражданина. Правозащитная роль прокуратуры присуща практически всем направлениям деятельности.

Прокурорский надзор осуществляется от имени государства – Российской Федерации. Надзор осуществляется путем оценки законности деятельности государственных и местных органов, учитывая права, свободы и законные интересы граждан. Предмет общего надзора, закреплен в статье 21 Федерального закона «О прокуратуре РФ».

В деятельности прокуратуры особое внимание уделяется надзору за законностью деятельности органов местного самоуправления. Основы деятельности органов местного самоуправления определены федеральными законами: «Об общих принципах организации местного самоуправления», «Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации», «О финансовых основах местного самоуправления в Российской Федерации», «Об основах муниципальной службы в Российской Федерации» и другие.

От того насколько законна деятельность органов местного самоуправления в перечисленных сферах, напрямую зависит защищенность и благосостояние граждан, проживающих на территории муниципального образования.

Органы местного самоуправления самостоятельны в решение данных вопросов – это гарантировано законом и обеспечивается судебной защитой. Вместе с тем, все вышеперечисленные вопросы регламентируются каждым муниципальным образованием по-разному, из-за специфики каждой территории.

Муниципальные образования наделены отдельными государственными полномочиями, которыми наделяются органы местного самоуправления. Однако прокурорский надзор за законностью деятельности органов местного самоуправления существенно осложняют проблемы статуса местного самоуправления. В их числе:

- неупорядоченность законодательства РФ о местном самоуправлении, в том числе наличие актов, противоречащих Конституции РФ;

- недостаточное урегулирование вопросов связанных организацией и деятельностью органов местного самоуправления;

- неисполнение законодательства РФ о местном самоуправлении;

- бездействие органов государственной власти субъектов РФ, отсутствие нормативного регулирования вопросов, связанных с осуществлением местного самоуправления;

- отсутствует четкое разграничение полномочий между органами государственной власти (федеральными и субъектов РФ) и органами местного самоуправления;

- недостаточная экономическая самостоятельность муниципальных образований.

Сложности в деятельности прокуратуры также связаны с объемом и всесторонним характером общего надзора, что требует от работников прокуратуры высокой квалификации, знания значительного объема нормативных материалов, а также практических навыков работы в различных сферах общественных отношений.

От прокурора требуется не только обеспечение соблюдения и исполнения законов муниципального уровня, но и федерального, регионального уровней. Это вносит существенные трудности в деятельность прокуратуры, определяет ее специфику, индивидуальность каждого муниципального обра-

зования. Так же необходимо учесть и то, что органы местного управления являются не единственным объектом прокурорского надзора.

Правовые акты органов местного самоуправления нередко противоречат нормам федеральных законов, законов субъектов федерации. От законности деятельности органов местного самоуправления во многом зависит ход проводимых реформ, защищенность прав и свод граждан.

Существуют случаи нарушения законодательства, гарантирующие права граждан на осуществление местного самоуправления. Данные вопросы определяют основу всего объема деятельности органов местного самоуправления, потому что связаны: с регулированием порядка проведения муниципальных выборов и местных референдумов, с правом населения самостоятельно определять структуру органов власти муниципальных образований и участвовать в установлении границ их территории.

Дает о себе знать проблема недостаточной квалификации и профессиональных качеств работников прокуратуры. На данный период времени от прокуратуры требуется твердость и решительность, высокий уровень юридической грамотности и профессионализма.

В ходе надзора достаточно проблематично применение в отношении органов местного самоуправления уголовной и административной ответственности. Это связано с тем, что местные представительные органы обычно коллегиальные и не могут являться субъектами данных видов ответственности. Усложняет исполнение требований прокуроров органами местного самоуправления.

Таким образом ситуация такова, что работники прокуроры вправе принимать окончательные решения лишь по небольшому кругу вопросов. В других же случаях прокуратура дает лишь прокурорскую оценку в форме требования, обязательного для рассмотрения. В итоге предполагающие соответствующие решение органом судебной или исполнительной власти и принятия, соответствующих мер. Исходя из этого очевидна потребность расширения полномочий и компетентности прокурорского надзора.

Литература

1. Федеральный закон РФ от 28 августа 1995 г. № 154-ФЗ (ред. ФЗ № 31-ФЗ от 21.03.2002 //СЗ РФ от 25 марта 2002 г., N 12, ст. 1093) «Об общих принципах организации местного самоуправления в РФ»//СЗ РФ от 28 августа 1995 г. N 35, ст. 3506;

2. Гулягин А.Ю. Прокуратура как государственно-правовой институт и ее положение в системе правоохраны // Журнал российского права. – 2011. – № 7.
3. Капинус О.С., Андреев Б.В., Казарина А.Х. К вопросу о методологии и методике оценки эффективности прокурорского надзора // Вестник Академии Генеральной прокуратуры РФ. – 2012. – № 1.
4. Макаренко М.А. Прокурорский надзор за законностью деятельности органов местного самоуправления и должностных лиц // Дальневосточный научный центр местного самоуправления (электронный ресурс). – 2012.

© И. И. Халиков, 2016

ПОД- СЕКЦИЯ 1. Административное право. Административный процесс.

Халиков И.И.

Студент 4 курса

Стерлитамакского филиала

ФГБОУ ВПО

«Башкирский государственный университет»

(Научный руководитель –

ст.преподаватель кафедры

конституционного и муниципального права

Суфьянова Е.З.)

ПРАВОВОЙ СТАТУС МУНИЦИПАЛЬНОГО СЛУЖАЩЕГО

Ключевые слова / key words: муниципальный служащий / municipal employee; правовой статус / legal status; форма публичной власти / a form of public authority; должностные обязанности / duties.

Муниципальный служащий – лицо, достигшее 18 лет, являющееся гражданином РФ, исполняющее в установленном порядке должностные обязанности муниципальной службы, получающее за это вознаграждение.

Муниципальная служба считается элементом системы местного самоуправления. Без эффективного самоуправления невозможно обеспечить нормальное функционирование демократического государства.

Муниципальная служба относится к самостоятельной части профессионального властного публичного аппарата государства.

Муниципальная служба и ее служащие формируют улучшенную систему управления, способствуют проявлению гражданских инициатив, помогают властям услышать народ, создают фундамент для экономической независимости будущих поколений, разрабатывают новые направления для социального развития.

Муниципальный служащий осуществляет свою деятельность в рамках полномочий соответствующего государственного органа и органа местного самоуправления. В пределах, возложенных на него должностных обязанностей, он обязан обеспечивать исполнение норм действующего законодательства, основываясь на должностной инструкции, соблюдать нормы служебной, профессиональной этики и правила делового поведения.

Статус муниципального служащего в Российской Федерации регламентируется федеральными, региональными, муниципальными правовыми актами, определяется целями, задачами и функциями органов местного самоуправления, особенностями разграничения вопросов местного значения, установленными Федеральным законом «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации». Основным правовым актом, который определяет основу правового статуса муниципального служащего, выступает Федеральный закон «О муниципальной службе в Российской Федерации». На региональном уровне приняты законы о муниципальной службе, которые конкретизируют нормы федерального законодательства. В свою очередь, уставами муниципальных образований конкретизируются положения вышеуказанного федерального закона и законов субъектов РФ, касающиеся правового статуса муниципальных служащих.

В науке муниципального права под правовым статусом муниципального служащего понимается совокупность правоустанавливающих элементов в виде прав, обязанностей, социально-правовых гарантий, правовых ограничений, ответственности, выражающей установленные и обеспеченные государством меры обязательного и возможного поведения лиц, исполняющих должностные обязанности в области муниципально-служебных отношений. Л.В. Куликова, считает, что в правовой статус муниципального служащего также необходимо включить такой элемент как гарантии по реализации прав и обязанностей с целью эффективности исполнения муниципальными служащими своих должностных обязанностей. При этом в законодательстве обязательно должны быть отражены цели предоставления таких гарантий. В свою очередь Е.В. Осиночкина дала более узкое определение правового статуса муниципальных служащих, понимая под ним систему законодательно установленных обязанностей и прав (правомочий) в сфере реализации целей и задач местного самоуправления. Автор выделяет «предстатусные», «статусные» и «послестатусные» элементы правового статуса. К «предстатусным» элементам относит гражданство, право- и дееспособность, к «статусным» – права и обязанности муниципального служащего, а также ограничения прав, поощрения и ответственность как производные элементы от обязанностей и прав, к «послестатусным» – гарантии в деятельности муниципального служащего. Но на наш взгляд, такой подход к определению правового статуса муниципального служащего является слишком усложненным.

В специальной литературе часто анализируется вопрос о необходимости «выравнивания» статуса государственных и муниципальных служащих. С точки зрения В.А. Козбаненко общим признаком, определяющим правовое положение государственных и муниципальных служащих, выступает форма публичной власти, которая обеспечивает единство властных полномочий соответствующих органов публичной власти. Автор видит потребность в нормативном закреплении единых принципов организации и функционирования, регламентации правового статуса государственных и муниципальных служащих, и иных вопросов. В.А. Козбаненко считает, что именно такой подход в понимании модели правового регулирования системы государственной и муниципальной службы является предпочтительным при реформировании системы государственной службы в России.

Итак, со своей сути правовой статус муниципальных служащих – это определенная нормами права совокупность прав, обязанностей, социально-правовых гарантий, правовых ограничений, ответственности, выражающая установленные и обеспеченные государством меры должного и возможного поведения лиц, исполняющих должностные обязанности в области муниципально-служебных отношений. Несмотря на специфический уровень компетенции и должностной статус муниципальных служащих, в силу специального нормативно-правового регулирования на местном уровне, традиционные элементы статуса государственного служащего характерны и для муниципального служащего. Также необходимо рассмотреть на законодательном уровне вопрос о нормативном закреплении единых принципов регламентации правового статуса государственных и муниципальных служащих.

Список литературы:

1. Федеральный закон от 06.10.2003 № 131-ФЗ (ред. от 03.07.2016) «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации» // Российская газета. – 2013. – № 202.
2. Федеральный закон от 02.03.2007 № 25-ФЗ (ред. от 30.06.2016) «О муниципальной службе в Российской Федерации» // Российская газета. – 2007. – № 47.
3. Кирьянов А.Ю. Муниципальная служба: цели, принципы, задачи // Юридический мир. – 2013. – № 1. – С. 12 – 18.

4. Козбаненко В.А. Правовое обеспечение статуса государственных и муниципальных служащих: общее и особенное // Государство и право. – 2003. – №1. – С. 24 – 29.
5. Куликова Л.В. Правовое регулирование содержания и порядка реализации гарантий, предоставляемых муниципальным служащим в городе Москве (конституционно-правовой аспект): автореф. / канд. юрид. наук. М., 2013.
6. Осиночкина Е.В. Правовой статус муниципальных служащих: становление, понятие и механизм реализации: автореф. / канд. юрид. наук. Казань, 2006.

© И. И. Халиков, 2016

Крылов И.И.

Магистрант 2 курса

Юридического института

Южно-Уральский государственный университет

г. Челябинск

ТЕРМИНОЛОГИЧЕСКОЕ ОПРЕДЕЛЕНИЕ ПРИНЦИПА ГЛАСНОСТИ ГРАЖДАНСКОГО СУДОПРОИЗВОДСТВА

Ключевые слова: гражданский процесс, гласность, публичность, прозрачность, открытость.

Keywords: civil process, transparency, publicity, openness.

Определение гласности, которое давалось в науке конца XIX – начала XX в., актуально и сегодня. Под гласностью судопроизводства понимается доступность судебных заседаний для публики, а также возможность ознакомления неопределенного круга лиц с судебными постановлениями [1].

Другие авторы под принципом гласности в гражданском судопроизводстве понимают основополагающую идею, нормативно закрепленную и обеспечивающую своевременное предоставление достоверной и достаточной информации по делу любому лицу в зависимости от его процессуального статуса [2].

Следует отметить такую проблему принципа гласности, как отсутствие общего мнения относительно используемой терминологии [3]. В современной доктрине, как и в дореволюционной, нет единого термина, характеризующего данное явление. При определении рассматриваемого принципа нередко используют такие термины, как «открытость», «прозрачность», «публичность», «транспарентность». Г.Л. Осокина считает, что «гласность судебного процесса предпочтительнее обозначать таким термином, как «транспарентность», т.е. «прозрачность» [4]. Е.Г. Фоменко высказывает идею об использовании именно термина «публичность» для наполнения необходимым содержанием рассматриваемого в своем диссертационном исследовании понятия [5]. Некоторые ученые-процессуалисты называют два самостоятельных принципа: принцип гласности и принцип публичности [6].

Хотелось бы согласиться с мнением М.А. Кузьминой [7] относительно того, что использование термина «гласность» наиболее приемлемо для обозначения исследуемого принципа.

В этимологическом значении «гласность» определяется как: 1) доступность общественному ознакомлению и обсуждению, контролю; 2) публичность; 3) общеизвестность чего-либо, оглашение [8].

Понятие «транспарентность» выработано в западной науке и в последнее время достаточно широко используется и в российской науке и печати. Дословный перевод на русский язык данного термина означает «прозрачный», то есть ясно видимый, явный, легко понимаемый.

Между тем понятие «открытость» означает доступность для всех желающих, искренность, несокрытие истины. С.В. Праскова считает, что открытость характеризует состояние гласности в статике, служит необходимой и решающей её предпосылкой. Информирование же населения переносит акцент на динамический аспект гласности, свидетельствует о её реализации на практике [9].

Под «публичностью» понимается осуществление какой-либо деятельности в присутствии публики, открытость, нечто общественное, а не частное.

Следовательно, можно говорить о том, что данные понятия имеют немного иную смысловую окраску, причем «гласность» является более широким понятием, включающим и подразумевающим наличие остальных. Также следует согласиться с теми авторами, кто высказывает определенные опасения в силу иноязычного происхождения и непривычного звучания для русского языка «транспарентности», что нежелательно для юридической техники [9].

Библиографический список:

1. Малышев К.И. Курс гражданского судопроизводства. Том 1. – СПб.: Тип. М.М. Стасюлевича, 1876. – 454 с.
2. Вдовина Е.И. Принцип гласности в гражданском процессе. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – М., 2011. – 27 с.
3. Анишина В.И. Принцип гласности, открытости и транспарентности судебной власти: проблемы теории и практики реализации // Мировой судья. 2006. – № 11. – С. 21 – 23.
4. Осокина Г.Л. Гражданский процесс: Учебник. Общая часть. – М.: Юрист, 2006. – 669 с.

5. Фоменко, Е.Г. Принцип публичности гражданского процесса: истоки и современность. Дис. ... канд. юрид. наук. – Томск, 2006. – 206 с.
6. Гражданское процессуальное право: Учебник / И.В. Баранов, И.А. Владимирова, С.А. Владимирова и др.; под ред. Л.В. Тумановой. – М.: Проспект, 2008. – 606 с.
7. Кузьмина, М.А. Некоторые аспекты гласности правосудия по гражданским делам в свете судебно-правовой реформы в России // Арбитражный и гражданский процесс. 2007. – № 2. – С. 20 – 23.
8. Безуглов, А.А., Кряжков, В.А. Гласность работы Советов. – М.: Юрид. лит., 1988. – 144 с.
9. Праскова С.В. Теоретические основы гласности правосудия. Дис. ... канд. юрид. наук. – М., 2004. – 214 с.

Качер Ольга Владимировна

доцент кафедры
гражданского права юридического факультета
Российского государственного
педагогического университета
им. А. И. Герцена

БАНКРОТСТВО ГРАЖДАН (ФИЗИЧЕСКИХ ЛИЦ)

Ключевые слова: банкротство, несостоятельность, граждане, физические лица.

В статье рассматриваются общие положения, регулирующие порядок признания гражданина РФ (физического лица) банкротом. Анализируются правовые проблемы, возникающие в данной сфере.

Участие гражданина в имущественных правоотношениях связано с риском остаться без средств для погашения имеющихся у него обязательств и может повлечь неспособность гражданина уплатить долги своим кредиторам. В таком случае возникает так называемая несостоятельность должника, которая может привести к признанию его банкротом.

В положении должника с непосильным бременем обязательств может оказаться не только индивидуальный предприниматель, но и всякий гражданин, взявший заем у банка, купивший недвижимость или иной дорогостоящий товар в кредит и т.п. [8, 95].

Банкротство гражданина (физического лица) в настоящий момент регулируется Федеральным законом от 26 октября 2002 года № 127-ФЗ «О

несостоятельности (банкротстве)» (далее – Закон о банкротстве) [6]. До 2015 года положения о банкротстве именно физических лиц Законом о банкротстве специально не регулировались, детально регламентировалось только банкротство юридических лиц и граждан-предпринимателей (имеющих статус юридических лиц). Но 30 июня 2015 года Президент РФ подписал поправки в Закон о банкротстве. Специальные нормы, касающиеся банкротства граждан (физических лиц), регулируется в настоящее время ст. 213.1-223.1 Закона о банкротстве. Теперь арбитражные суды вправе принимать заявления от граждан (физических лиц) о признании их банкротами с 1 октября 2015 года.

В соответствии со ст.2 Закона о банкротстве под несостоятельностью (банкротством) понимается признанная арбитражным судом неспособность должника в полном объеме удовлетворить требования кредиторов по денежным обязательствам, о выплате выходных пособий и (или) об оплате труда лиц, работающих по трудовому договору, и (или) исполнить обязанность по уплате обязательных платежей.

Для инициирования процедуры банкротства физического лица необходимо наличие следующих условий:

1. Размер задолженности должен составлять не менее чем 500 000 рублей;
2. Срок, в течение которого гражданин был неспособен исполнять свои обязательства, должен составлять не менее 3 месяцев с момента, когда он узнал или должен был узнать о своей неплатежеспособности;
3. Гражданин должен быть неплатежеспособен и иметь документы, подтверждающие, что сумма его обязательств превышает стоимость его имущества.

Для подтверждения своей неплатежеспособности гражданин должен предоставить следующие документы:

1. Документы, относящиеся в личности должника (паспорт, свидетельство о регистрации брака и т.д).
2. Документы, выданные уполномоченными органами (ИНН, СНИЛС);
3. Документы, подтверждающие финансовую несостоятельность гражданина (перечень имущества с указанием его места нахождения, документы, подтверждающие право собственности, доку-

менты, подтверждающие сумму дохода гражданина за последние 3 года и сумму удержанных налогов, справки о наличии банковских счетов, остатках на них и произведенных операциях, при наличии у гражданина акций – выписка из реестра акционеров). В случае отсутствия работы гражданину нужно представить документ, выданный государственной службой занятости о признании его безработным. Также следует предоставить документы о сделках суммой свыше 300 000 рублей, совершенных за последние 3 года). Детальный перечень необходимых документов содержится в пункте 3 статьи 213.4 Закона о банкротстве.

В соответствии со ст. 213.2 Закона о банкротстве при банкротстве гражданина применяются следующие процедуры:

1. Реструктуризация долгов гражданина;
2. Реализация имущества гражданина;
3. Мировое соглашение.

Подать заявление в арбитражный суд вправе сам гражданин, конкурсный кредитор и уполномоченный орган (п.3 ст. 213.4 Закона о банкротстве). Порядок рассмотрения дел о банкротстве детально регламентируется также в главе 28 Арбитражного процессуального кодекса Российской Федерации [4].

В заявлении о признании гражданина банкротом указывается наименование и адрес саморегулируемой организации, из числа членов которой должен быть утвержден финансовый управляющий (п. 4 ст. 213.4 Закона о банкротстве). Услуга финансового управляющего оплачивается должником. Функции финансового управляющего регламентированы ст. 213.9 Закона о банкротстве.

В соответствии со ст. 213.6 Закона о банкротстве по результатам рассмотрения обоснованности заявления о признании гражданина банкротом арбитражный суд выносит одно из следующих решений:

1. О признании обоснованным заявления и введении реструктуризации долгов гражданина (если заявление соответствует требованиям статьи 213.4. Закона о банкротстве и доказана его неплатежеспособность);
2. О признании необоснованным заявления и об оставлении его без рассмотрения или о приращении производства по делу (если установлено отсутствие условий, предусмотренных ст. 213.3-213.5 и не доказана его неплатежеспособность).

При этом под неплатежеспособностью гражданина понимается его неспособность удовлетворить в полном объеме требования кредиторов по денежным обязательствам и (или) исполнить обязанность по уплате обязательных платежей.

В настоящее время есть единый федеральный реестр сведений о банкротстве (ЕФРСБ), в котором содержится информация о том, в отношении каких лиц ведется процедура признания банкротом, и кто уже является банкротом.

Закон о банкротстве выделяет следующие последствия признания физического лица банкротом с учетом положений ст. 213.30:

Во-первых, в течение пяти лет с даты завершения в отношении гражданина процедуры реализации имущества или прекращения производства по делу о банкротстве в ходе такой процедуры он не вправе принимать на себя обязательства по кредитным договорам и (или) договорам займа без указания на факт своего банкротства.

Во-вторых, в течение пяти лет с даты завершения в отношении гражданина процедуры реализации имущества или прекращения производства по делу о банкротстве в ходе такой процедуры дело о его банкротстве не может быть возбуждено по заявлению этого гражданина.

В-третьих, неудовлетворенные требования кредиторов, по которым наступил срок исполнения, могут быть предъявлены в порядке, установленном законодательством Российской Федерации.

В-четвертых, в течение трех лет с даты завершения в отношении гражданина процедуры реализации имущества или прекращения производства по делу о банкротстве в ходе такой процедуры он не вправе занимать должности в органах управления юридического лица, иным образом участвовать в управлении юридическим лицом.

В завершении можно выделить ряд проблем, которые уже начинают возникать при банкротстве физического лица:

1. Оплата финансовых управляющих. Рассмотрение дела о банкротстве физического лица без участия финансового управляющего невозможно. Вместе с тем, предусмотренное законодательством вознаграждение не всегда соответствует объему предстоящей работы и поэтому указанные лица могут отказаться выполнять свои услуги за небольшое вознаграждение;
2. В ст. 446 Гражданского процессуального кодекса РФ [3] перечислены виды имущества физического лица, на которые не может быть

обращено взыскание. В этот перечень, в частности, включено единственное жилое помещение, которое принадлежит гражданину. Если даже жилое помещение достаточно дорогостоящее и имеет большую площадь на него все равно невозможно обратить взыскание. То есть заменить дорогостоящее жилое помещение на более дешевое в целях покрытия долгов в порядке процедуры банкротства не представляется возможным. Кроме того, в статье 40 Конституции Российской Федерации запрещает лишать гражданина его единственного жилья [1].

3. Возможно также так называемое криминальное или фиктивное банкротство, которое включает в себя составы преступлений, предусмотренных статьями 195, 196, 197 УК РФ [5]. Статья 195 УК РФ предусматривает уголовную ответственность за неправомерные действия при банкротстве, выражающиеся в сокрытии имущества, имущественных прав или имущественных обязательств, сведений об имуществе, о его размере, местонахождении либо иной информации об имуществе; в передаче имущества во владение иным лицам, отчуждении или уничтожении имущества; в сокрытии, уничтожении, фальсификации бухгалтерских и иных учетных документов, отражающих экономическую деятельность юридического лица или индивидуального предпринимателя, если эти действия совершены при наличии признаков банкротства и причинили крупный ущерб.

Как пишет Светочев П.А. преступные деяния, связанные с банкротством, не являются единичными, а проявляются в массовом масштабе [9, 7].

Следует отметить, что с 2015 г. физические лица стали также выступать в качестве субъекта преступлений, предусмотренных ст. 165-167 УК РФ [7].

Кроме того, реализацию Закона о банкротстве усложняет ее дороговизна, в том числе услуги адвокатов, длительности данной процедуры, а также, как уже было указано, возможны мошеннические действия, связанные с фиктивным банкротством. Вместе с тем, следует отметить, что изменения в законе на настоящий момент востребованы.

Как отметил Витрянский В.В. гражданин, признанный банкротом, освобождается от бремени долгов. Он лишился имущества, которое было продано с целью их погашения, но зато приобрел душевное спокойствие и возможность начать новый этап в своей жизни [8, 95].

Источники и литература:

1. Конституция Российской Федерации (принята всенародным голосованием 12 декабря 1993) (с поправками).
2. Гражданский Кодекс Российской Федерации от 21 октября 1994 № 51-ФЗ // Собрание законодательства Российской Федерации. 1994. № 32 Ст. 330.
3. Гражданский процессуальный кодекс Российской Федерации от 14 ноября 2002 № 138-ФЗ // Собрание законодательства Российской Федерации. 2002. № 46. Ст. 4532 в редакции от 03 июля 2016 № 272-ФЗ).
4. Арбитражный процессуальный кодекс Российской Федерации от 24 июля 2001 № 95-ФЗ // Собрание законодательства. 2002. № 30. Ст. 3012 в редакции от 23 июня 2016 № 220-ФЗ).
5. Уголовный кодекс Российской Федерации от 13 июня 1996 № 63-ФЗ // Собрание законодательства Российской Федерации. 1996. № 25. Ст. 2954 в редакции от 06 июля 2016 № 375-ФЗ).
6. Федеральный закон от 26 октября 2002 года № 127-ФЗ «О несостоятельности (банкротстве)» // Собрание законодательства Российской Федерации. 2002. № 43. Ст. 4190 в редакции от 03.07.2016 № 372-ФЗ).
7. Федеральный закон Российской Федерации от 29 декабря 2014 № 476-ФЗ «О внесении изменений в ФЗ «О несостоятельности (банкротстве) и отдельные законодательные акты РФ в части регулирования реабилитационных процедур, применяемых в отношении гражданина-должника» // Собрание законодательства Российской Федерации. 2015. № 1. Ст. 29.
8. Витрянский В.В. Реформа законодательства о несостоятельности (банкротстве)» // Вестник Высшего Арбитражного Суда Российской Федерации. 1998. Февраль. С. 95.
9. Светочев А.П. Уголовно-правовая ответственность за банкротство // Автореф. дисс... на соискание ученой степени канд-та юр. наук. М.: 1997. С.7.

ПОД- СЕКЦИЯ 7. Гражданское право.

Мамуров Ш.Б.

Стажёр адвоката.

г. Ташкент.

Адвокатская фирма

«BUSINESS LAWYERS GROUP».

ПРАВОВАЯ ПРИРОДА ОСУЩЕСТВЛЕНИЕ ГРАЖДАНСКИХ ПРАВ: СРАВНИТЕЛЬНО-ПРАВОВОЙ И НАУЧНО-ТЕОРЕТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ

Аннотация: В статье проводится сравнительно-правовой и научно-теоретический анализ осуществления гражданских прав в гражданском праве, законодательстве Республики Узбекистан и ряда других стран. В статье дается анализ понятия, суть и содержание осуществления гражданских прав, его форм, способов и др.

Ключевые слова: осуществление гражданских прав, субъективное право, гражданское законодательство, юридическое средство, самостоятельность, воля, интерес, уполномоченное лицо, юридические значимые действия.

Annotation: In this article comparative-legal and scientific-theoretical analysis of realization of civil rights in civil law and legislation of the Republic Uzbekistan and other countries is carried out. In the article concept, essence and maintenance of realization of civil laws, its forms, methods and etc. is given.

Keywords: realization of civil laws, the subjective right, civil legislations, legal means, independence, will, the interest, the authorized person, legal significant actions.

Правовая гарантированность осуществления гражданских прав является узловым элементом и важнейшим требованием правового и демократического государства. Необходимо отметить, что практически во всех демократических государствах осуществление гражданских прав в рамках закона гарантируется гражданским законодательством, которое обеспечивает с помощью последовательно организованных юридических средств реальную возможность осуществления и защиты субъективных гражданских прав и законных интересов, создание целостной системы правового регулирования этих отношений.

Так в статье 9 Гражданского кодекса Республики Узбекистан определено, что «граждане и юридические лица по своему усмотрению распоряжаются принадлежащими им гражданскими правами, в том числе правом на их защиту». Необходимо отметить, что аналогичные правовые нормы закреплены и в гражданских кодексах ряда зарубежных стран. Например, ст.8 Гражданского кодекса Казахстана закрепляет аналогичную к ст.9 ГК Узбекистана норму. Вместе с тем ст.9 гражданских кодексов Российской Федерации и Туркменистана, а также ст.8 гражданских кодексов Республики Беларусь и Кыргызской Республики устанавливают, что «граждане и юридические лица по своему усмотрению осуществляют принадлежащие им гражданские права». Или же ст.12 ГК Украины закрепляет, что «лицо осуществляет свои гражданские права свободно, на собственное усмотрение». В то же время ст.11 ГК Армении и ст.15 ГК Азербайджана определяет, что «граждане и юридические лица по своему усмотрению осуществляют принадлежащие им гражданские права, в том числе право на их защиту». Ст.9 ГК Таджикистана закрепляет, что «граждане и юридические лица по своему усмотрению осуществляют принадлежащие им гражданские права, в том числе распоряжаются ими», т.е. в данном случае отдельно подчеркивается право распоряжения .

Таким образом, исходя из анализа, в целом, можно выделить две гражданско-правовые конструкции осуществления гражданских прав: **первое** – предполагает лишь осуществление гражданских прав свободно и (или) по своему собственному усмотрению (Российская Федерация, Беларусь, Украина, Туркменистан, Кыргызская Республика); **второе** – отдельно закрепляет право на защиту гражданских прав (Узбекистан, Казахстан, Армения, Азербайджан), что на наш взгляд является более успешным, точным и эффективным.

Не менее важно то, что осуществление гражданских прав является одним из основных форм проявления основного принципа гражданского права – принципа диспозитивности. Так как, суть данного принципа состоит в возможности выбора вариантов осуществления или же неосуществления принадлежащего лицу гражданского права. В действительности осуществление права – это всегда правомерное поведение субъекта (действие или бездействие); в большинстве случаев – это соблюдение субъектом установленных объективным правом правовых норм[1]. Осуществление права – это способ его бытия, существования, действия, превращение социальных

потребностей в действительность. Реализация правовых норм происходит через поведение субъектов в полном соответствии с правовыми предписаниями и представляет собой непосредственный результат правового регулирования[2].

Если сформулировать иначе, суть осуществления гражданских прав определяется как поведение лица, направленное на реализацию содержания принадлежащего ему конкретного субъективного права. К примеру, кредитор реализует свое право путем предъявления законных требований к должнику, а собственник реализует принадлежащее ему право собственности на транспортное средство путем владения, пользования и распоряжения последним.

Необходимо отметить, что содержание субъективного гражданского права включает в себя: право лица собственными действиями или бездействием реализовывать гражданские права; право требовать от других лиц соблюдения своего субъективного гражданского права; возможность субъекта использовать предусмотренные законом способы и средства защиты своего права; право на самозащиту; по соглашению сторон возможность хозяйствующего субъекта обращаться в хозяйственный или же третейский суд для разрешения спора; право лица обращаться в соответствующие государственные органы в случае нарушения субъективного гражданского права; право обращаться в суд[3].

Итак, отсюда следует, что при осуществлении по своему усмотрению лицами принадлежащих им гражданских прав субъект гражданских правоотношений приобретает и осуществляет гражданские права самостоятельно, т.е. собственной волей и в собственных интересах. Следовательно, он может избирать различные варианты поведения при реализации возможностей, которые предоставляются ему на основании законодательства или договора как носителю субъективного права. Например, даритель имеет право подарить вещь или обещать ее подарить в будущем или же наследодатель имеет возможность распорядиться своим имуществом на случай смерти, оставив завещание[4].

В дополнение к этому, осуществление гражданских прав предполагает наличие определенных условий, которые подразделяются на внешние, не относящиеся к субъекту права, и внутренние, определяющие поведение субъекта гражданских прав. Необходимо отметить, что осуществление гражданских прав по своему усмотрению означает также возможность самостоятельно-

ного выбора управомоченным лицом между осуществлением и неосуществлением права, т.е. никто не может принудить лицо осуществлять свое право. Гражданский кодекс Республики Узбекистан, как и кодексы большинства других стран, устанавливает общее правило, согласно которому отказ субъекта от осуществления принадлежащего ему права не влечет прекращения этого права.

Помимо этого, разнообразностью характеризуется формы выражения способов осуществления субъективных гражданских прав. Тем не менее, их можно свести к двум основным вариантам: 1) фактическое осуществление гражданских прав; 2) юридическое осуществление гражданских прав. В свою очередь юридическое осуществление гражданских прав можно подразделить на: 1) осуществление гражданских прав собственными юридически значимыми действиями управомоченного лица, в том числе и через представителя; 2) осуществление права управомоченным лицом путем предъявления требования определенного поведения к обязанному лицу; 3) осуществление права путем использования предусмотренных законом способов защиты нарушенных прав[5].

В заключение следует отметить, что осуществление субъективных гражданских прав – это реализация лицом должного поведения в правоотношении, которое отражает вид и меру возможного поведения определенного управомоченного лица, и оно приобретает особую актуальность в условиях глобализации и стремительном изменении формирования системы юридических средств, которые образуют механизм их реализации.

Список литературы:

1. Грибанов В.П. Осуществление и защита гражданских прав. Изд. 2-е. – М.: Статут, 2001. – С.41.
2. Преснякова Т.В. Способы осуществления гражданских прав: проблемы правового применения (2016): [Электронный ресурс] // Официальный сайт учреждения образования Могилевский институт МВД Республики Беларусь. – Режим доступа: [http:// www.institutemvd.by](http://www.institutemvd.by). (Дата обращения: 10.09.2016).
3. См. подр.: Гражданское право: В 4 т. Т. 1: Общая часть: учеб. для студентов вузов, 2 ч. 1 Под общ. ред. проф. Е.А. Суханова. – М.: Волтерс Клувер, 2008. – 736 с.; Гражданское право: Учебник. В 2 ч. 1 Под общ. ред. проф. В.Ф. Чигира. – Мн.: Амалфея, 2000. – 976 с.; Гражданское право: Учебник.

- Т.1 / Под ред. д-ра юрид. наук, проф. О.Н. Садикова. – М.: Юридическая фирма «КОНТРАКТ»: ИНФРА-М, 2006. – 493 с.; Гражданское право: учеб.: в 3 т. Т.1 / Е.Н. Абрамова, Н.Н. Аверченко, Ю.В. Байгушева [и др.]; под ред А.П. Сергеева. – М.: РГ-Пресс, 2010. – 1008 с. и др.
4. Дерюгина Т.В. Теоретические проблемы в сфере осуществления субъективных гражданских прав: Автореф. дисс. ... доктора юридических наук. – Волгоград: ВИЭСП, 2011. – С.19.
 5. См. подр.: Вавилин Е.В. Механизм осуществления гражданских прав и исполнения обязанностей: Автореф. дисс. ... докт. юрид. наук. – М., 2009. – 54 с.

Герак А.А.

Магистрант 2 курса
Юридического института
Южно-Уральский
государственный университет
г. Челябинск

ПРОБЛЕМА ОПРЕДЕЛЕНИЯ ПОНЯТИЯ И ПРАВОВОГО СТАТУСА СВЕРХИМПЕРАТИВНЫХ НОРМ В МЕЖДУНАРОДНОМ ЧАСТНОМ ПРАВЕ

Ключевые слова: сверхимперативная норма, международное частное право, коллизионная норма, иностранное право, императивная норма.

Keywords: superimperative norm, international private law, conflict norm, foreign law, imperative norm.

С принятием части третьей Гражданского кодекса РФ российское законодательство пополнилось еще одной новеллой в сфере международного частного права, а именно совокупностью норм, образующих институт «сверхимперативных норм» (ст. 1192) [1].

Сложным вопросом является само понимание сверхимперативных норм. В доктрине современного международного частного права преобладает позиция, в соответствии с которой разработка приемлемой дефиниции сверхимперативных норм является невозможной [2]. В то же время исследователи приходят к выводу о том, что вопрос о квалификации нормы в качестве сверхимперативной должен решать суд, рассматривающий спор. Однако решение данного вопроса без определения критериев, на основании которых суд должен осуществлять такую квалификацию, представляется невозможным.

Одним из первых к рассмотрению данного критерия обратился известный немецкий исследователь К. Цвайгерт, который подразделял все сверхимперативные нормы на две категории. Основанием для такого деления выступали цели, а также интересы, на защиту которых направлены соответствующие нормы. К первой категории автор относил нормы, направленные на защиту общепризнанных интересов, таких как культурное наследие государства. Вто-

рую группу, по его мнению, составляли нормы, выражающие интересы, чуждые стране суда, например положения, отражающие плановый способ организации экономики, присущий социалистическим государствам [3].

Аналогичный критерий был предложен и в работе другого известного автора, П. Майера. Так, исследователь отмечает существование сверхимперативных норм, которые отражают исключительные интересы издавшего их государства [4].

Однако представители российской науки международного частного права неодинаково формулируют перечень сверхимперативных норм.

М. Джулиано (Guiliano) и П. Лагард (Lagarde) указывают на нормы, касающиеся защиты потребителей, работников и на нормы о монополиях, антитрестовских, импортных и экспортных ограничениях, ценовом контроле и контроле над обменом валюты [5].

И.С. Перетерский и С.Б. Крылов императивные нормы в международном частном праве называли нормами особого рода, специально предназначенными для регулирования отношений с иностранным элементом [6].

Н.И. Марышев и О.Н. Садилов называют их нормами прямого действия как «особый, третий метод регулирования гражданско-правовых отношений с иностранным элементом наряду с коллизионными и унифицированными материальными нормами» [7].

Проведенный анализ позволяет прийти к выводу о том, что сверхимперативные нормы сочетают в себе как материальное начало (регулирование конкретного отношения), так и непосредственно метод регулирования.

Из проведенного анализа автор делает вывод, что сверхимперативные нормы характеризуются как материальным содержанием, то есть непосредственно регулируют конкретное правоотношение, так и одновременно являются особым методом регулирования отношений, осложненных иностранным элементом, при этом сложность определения их правовой природы заключается в том, что они сочетают два противоположных интереса – публичный и частный.

Библиографический список

1. Гражданский Кодекс РФ от 26 января 1996 г. № 14-ФЗ // Собрание законодательства РФ. – 1996. – № 5. – Ст. 410.
2. Толстых В.Л. Международное частное право: коллизионное регулирование. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2004. – 526 с.

3. Жильцов А.Н. Применимое право в международном коммерческом арбитраже (императивные нормы). Дис. ... канд. юрид. наук. – М., 1998. – 214 с.
4. Kunda I. Internationally Mandatory Rules of a Third Country in European Contract Conflict of Laws: The Rome Convention and the proposed Rome I Regulation. – Rijeka: Rijeka Law Faculty, 2007. – 402 p.
5. Giuliano M., Lagarde P. Council Report on the Convention on the Law Applicable to the Contractual Obligations, 1980. – 282 p.
6. Перетерский И.С., Крылов С.Б. Международное частное право. – М., 1940. – 208 с.
7. Марышева Н.И., Садиков О.Н. Международное частное право. – М., 1984. – 336 с.

ПОД- СЕКЦИЯ 28. Таможенное право.

Дмитрик А.Б.

Викладач кафедри
адміністративно-правових дисциплін
ЛьвДУВС

ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНСТИТУТУ МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ

Доповідь присвячено питанням вдосконалення інституту митного оформлення у контексті адаптації національного законодавства до вимог Європейського Союзу. Аналізуються положення Митного кодексу України, інших нормативно-правових актів щодо митного оформлення і його складових, внутрішнього митного транзиту, тимчасового митного зберігання з позиції митного і інформаційного права.

Ключові слова: митне оформлення, митне декларування, митні формальності нормативно-правове регулювання, європейська інтеграція.

Тезис посвящен вопросам усовершенствования института таможенного оформления в контексте адаптации национального законодательства к требованиям Европейского Союза. Анализируются положения Таможенного кодекса Украины, других нормативно-правовых актов по таможенному оформлению и его составляющих, внутреннего таможенного транзита, временного таможенного хранения с позиции таможенного и информационного права.

Ключевые слова: таможенное оформление, таможенное декларирование, таможенные формальности, нормативно-правовое регулирование, европейская интеграция.

The thesis is dedicated to improving the institute of customs clearance in the context of adapting national legislation to the European Union. Analyzed the Customs Code of Ukraine and other normative legal acts on customs clearance and its components, internal customs transit, temporary customs storage position information law and customs.

Keywords: customs clearance, customs declaration, customs formalities, normative legal regulation of European integration.

Вдосконалення національного митного законодавства, яке повинно відповідати міжнародно-правовим вимогам залишається недостатньо вивче-

ним. Інститут митного оформлення є ланкою галузі митного права, покликаний регламентувати відносно самостійні відносини з оформлення переміщуваних через митний кордон України товарів і транспортних засобів. Водночас за рамками наукового дослідження залишилися особливості комплексного характеру правовідносин з митного оформлення, їх тісний контакт з відносинами, врегульованими нормами адміністративного, інформаційного та інших галузей права, а також безпосередньо з іншими інститутами митного права. Дані обставини вимагають більш глибокого наукового дослідження внутрішньої юридичної природи митного оформлення.

Митний кодекс України дає наступне визначення митного оформлення, а саме ст. 4 МК України митне оформлення – виконання митних формальностей, необхідних для випуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення [1].

Нормативний порядок регулювання митного оформлення має певні недоліки, які повинні бути усунені шляхом внесення доповнень та змін до чинного законодавства. Ст. 3 Митного кодексу, у який перераховуються правові акти України, слід доповнити правовими актами центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи [1].

Структура інституту митного оформлення включає в себе предмет і метод правового регулювання, цілі, функції, принципи, завдання, суб'єкти митного оформлення.

Предметом регулювання митного оформлення є суспільні відносини, що виникають в процесі проведення митного оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України. Об'єктами даних правовідносин виступають товари та транспортні засоби, інформація (відомості) необхідна для митних цілей, яка може міститися в документах (письмових і електронних), або надаватися в усній і конклюдентній формі. Необхідно відмітити, що ряд науковців розширюють поняття митного оформлення охоплюючи товари транспортні засоби та предмети [2, с. 109-110].

Функції митного оформлення слід розмежувати на загальну – регулятивну (регулювання порядку оформлення переміщуваних товарів і транспортних засобів, забезпечення дотримання митного законодавства) і спеціальну – інформаційно-облікову, відповідно до якої здійснюється збір зберігання, передача інформації, необхідної для митних цілей.

Відносини митного оформлення знаходяться в тісному взаємозв'язку з відносинами внутрішнього митного транзиту.

Основне завдання внутрішнього митного транзиту – перевезення та доставка товарів і транспортних засобів у незмінному стані до місця призначення. Статус суб'єктів внутрішнього митного транзиту визначається нормами цивільного та митного законодавства.

З метою вдосконалення порядку регулювання внутрішнього митного транзиту потрібно внести зміни і спростити порядок здійснення процедури в тих випадках, коли процедура внутрішнього митного транзиту законодавством розбивається на самостійні процедури.

На основі аналізу теоретичних положень в галузі юриспруденції, чинного національного законодавства доцільно уточнити правовий статус окремих суб'єктів митного оформлення: законодавчо закріпити правовий статус представників у митних правовідносинах, які не є митними брокерами; ввести в Митний кодекс окрему главу для визначення статусу митного експедитора; скоротити повноваження митниць щодо здійснення контролю за діяльністю митних постів у сфері митного оформлення, залишивши ці повноваження Державній фіскальній службі України [3].

Правовий інститут митного оформлення це сукупність відносно відокремлених правових норм, що регулюють однорідні суспільні відносини, що складаються з приводу митного декларування, внутрішнього митного транзиту, тимчасового митного зберігання. Правовий інститут митного оформлення є самостійним комплексним інститутом митного права. Місце правового інституту митного оформлення обумовлено рядом обставин обумовлених інформаційним забезпечення діяльності фіскальної служби в контексті європейської інтеграції. По-перше, його інформаційної природою, тобто переважно інформаційними признаками (особливим станом інформації). По-друге, тим, що об'єктом інформаційних правовідносин з приводу митного оформлення є інформація, що володіє комерційною цінністю. Цей правовий інститут має власну підсистему інформаційного законодавства, принципи, володіє внутрішньою структурою і особливим складом правового режиму [4, с. 35].

Література

1. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 № 4495-VI / Відомості Верховної Ради. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>

2. Бойко В.М. Митне право України: навч. посіб. Том. 1. / В. М. Бойко – К: Алерта.2015. – 528 с.
3. Про Державну фіскальну службу України. / Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2014 № 236 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF>
4. Єсімов С.С. Правове регулювання інформаційного забезпечення діяльності фіскальної служби в контексті європейської інтеграції / С. С. Єсімов // 2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://science.lp.edu.ua/sites/default/files/Papers/yesimov_1.pdf

Лепіш Наталія Ярославівна

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри адміністративно-правових наук
Львівського державного університету
внутрішніх справ

ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ОПРИЛЮДНЕННЯ ІНТЕРПРЕТАЦІЙНОГО АКТА

Під поняттям «офіційне опублікування» варто розуміти розміщення прийнятого (виданого) акта тлумачення в офіційному друкованому виданні.

Зауважимо, що в межах ст. 94 Конституції України поняття «офіційне оприлюднення» та «опублікування» постають як синоніми. Теоретично оприлюднення норми, мета якого – довести її до відома адресатів, може передувати в часі її офіційному опублікуванню. Ознайомившись з оприлюдненою нормою, адресат у разі потреби може отримати її офіційний текст з належного джерела. Про застосування юридичної норми мова може йтися лише за наявності факту оприлюднення її офіційного тексту. Тому законодавець має пов'язувати часові межі дії юридичної норми саме з її офіційним опублікуванням в належному джерелі, а не з її оприлюдненням у засобах масової інформації [1, с. 41].

Під оприлюдненням (обнародуванням) інтерпретаційного акта розуміють доведення його тексту до загального відома, саме тексту, а не змісту. Текст же акта тлумачення може бути доведений до загального відома різними способами, як-от через: оголошення його по радіо чи телебаченню, розміщення на відповідних сайтах, опублікування (надрукування) в тих чи інших виданнях (свого часу використовувались і такі, скажімо, способи публічного ознайомлення з текстом документу, як оголошення його оповісником, вивішування в людних місцях) [2].

Офіційним оприлюдненням акта тлумачення можна вважати:

– доведення до загального відома змісту акта тлумачення з метою інформування про його прийняття та створення умов для ознайомлення з його змістом, що полягає у відповідній інформації, яка містить повний і гарантовано точний текст прийнятого закону;

– доведення його до відома громадськості, громадян і відповідних державних органів шляхом розміщення прийнятого акта тлумачення у певному друкованому виданні. В окремих випадках він може бути опублікова-

ний і в інших друкованих засобах, обнародований по телебаченню, радіо, переданий телеграфом, розісланий відповідним державним органам і громадським організаціям;

– доведення до відома громадян і державних органів від імені Президента України повного і точного тексту закону державною мовою шляхом його опублікування в офіційному друкованому виданні. Ці видання визначені Указом Президента України від 10 червня 1997 р. «Про порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набрання ними чинності» [5].

Щодо неофіційного оприлюднення акта тлумачення в засобах масової інформації, то воно здійснюється у вигляді повідомлень про їх видання чи викладення їх змісту в неофіційних друкованих виданнях, радіо- і телепередачах, у наукових виданнях [3, с. 327].

Для актів офіційного тлумачення обов'язковим способом передавання гласності є публікація, тобто поширення актів тлумачення за допомогою засобів масової інформації. Тепер їх друкують в офіційних збірниках.

Відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації», доступ до інформації, яка зазначена в актах офіційного або неофіційного тлумачення, забезпечується шляхом:

1) систематичного та оперативного оприлюднення інформації: в офіційних друкованих виданнях; на офіційних веб-сайтах в мережі Інтернет; на інформаційних стендах; будь-яким іншим способом;

2) надання інформації за запитом на інформацію [4].

Офіційне друковане видання – періодичне друковане видання, в якому здійснюється офіційне оприлюднення документів держави чи певної установи (законів, рішень, офіційних оголошень тощо). Може бути у формі газети, журналу, бюлетеня, альманаху тощо.

Офіційні друковані видання України:

1. «Офіційний вісник України».

2. Газета «Урядовий кур'єр».

3. Офіційними друкованими виданнями, у яких оприлюднюються закони та акти тлумачення Верховної Ради України, є газета «Голос України», «Відомості Верховної Ради України».

4. Офіційним друкованим виданням, у якому оприлюднюються закони, акти тлумачення Президента України, є інформаційний бюлетень «Офіційний вісник Президента України».

5. Акти Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України можуть бути в окремих випадках офіційно оприлюднені через телебачення і радіо.

Інтерпретаційні акти можуть бути опубліковані в інших друкованих виданнях лише після їх офіційного оприлюднення. Акти тлумачення, опубліковані в інших друкованих виданнях, мають інформаційний характер і не можуть застосовуватися як офіційні [5].

Верховний Суд України має офіційний друкований орган, у якому публікуються матеріали судової практики Верховного Суду України та інших судів загальної юрисдикції, матеріали з питань організації діяльності судів загальної юрисдикції та інші матеріали.

Верховний Суд України має офіційний друкований орган, який видає «Вісник Верховного Суду України» та «Рішення Верховного Суду України»:

– «Вісник Верховного Суду України» є загальнодержавним офіційним спеціалізованим виданням, основні завдання якого полягають в оперативному доведенні до судів усіх рівнів роз'яснень Пленуму Верховного Суду України, інформуванні суддів про напрямки судової практики, нове законодавство, хід судово-правової реформи, найважливіші події, що відбуваються в судах України, органах суддівського самоврядування. Відповідно до Постанови Президії ВАК України журнал є науковим фаховим виданням.

– «Рішення Верховного Суду України» – це методичне видання. У ньому публікують у систематизованому вигляді найактуальніші судові рішення – ухвали судових палат та рішення у справах, що виникають з адміністративних правопорушень. Обов'язковим компонентом видання є алфавітно-предметний покажчик опублікованих у ньому матеріалів.

Один із діючих вищих спеціалізованих судів України – Вищий Господарський Суд України має такі офіційні видання: «Вісник Вищого Господарського Суду України» та «Збірник рішень Вищого Господарського Суду України».

Офіційними виданнями Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ є «Часопис цивільного і кримінального судочинства» «Кримінальне судочинство. Судова практика у кримінальних справах» «Цивільне судочинство. Судова практика у цивільних справах».

Акти тлумачення у вигляді рішень і висновків Конституційного Суду України наступного робочого дня після їх підписання офіційно оголошує головуючий на пленарному засіданні суду. Це оголошення є офіційним опри-

людненням рішення, висновку суду, передбаченим ст. 67 Закону України «Про Конституційний Суд України».

Рішення і висновки Конституційного Суду разом з окремою думкою суддів Суду публікуються у «Віснику Конституційного Суду України» та інших офіційних виданнях України (наприклад, у газетах «Голос України», «Урядовий кур'єр», у щотижневому збірнику актів законодавства «Офіційний вісник України» тощо).

Зауважимо, що в Законі України «Про Конституційний Суд України» не передбачено, з якого саме часу рішення та висновки Суду набувають чинності, що й дає підстави для дискусій. Наприклад, існує думка про те, що рішення та висновки Суду набувають чинності лише з моменту їх опублікування. В основі цього міркування лежить обставина, що вони підлягають публікації у «Відомостях Верховної Ради України» та в «Голосі України», яка дозволяє вважати моментом набуття сили саме момент їх опублікування в цих офіційних виданнях [6, с. 30].

Цю думку легко спростувати, оскільки науковці не враховують норм параграфу 57 Регламенту Конституційного Суду України. У цьому параграфі, зокрема, зазначено, що рішення і висновки Суду офіційно оголошує головуючий на пленарному засіданні Суду. Це оголошення, відповідно до вказаної норми, є офіційним оприлюдненням рішення, висновку Суду, передбаченим ст. 67 Закону України «Про Конституційний Суд України». Щобільше, наведене положення Регламенту не суперечить ст. 152 Конституції України про те, що закони, інші правові акти або їхні окремі положення, що визнані неконституційними, втрачають чинність з дня ухвалення Судом рішення про їх неконституційність. Отже, акт тлумачення у вигляді рішень та висновків Суду вступає в дію з моменту їх оголошення головуючим на пленарному засіданні Суду, оскільки воно (оголошення) є офіційним [6, с. 30].

Список використаних джерел

1. Малишев Б. В., Москалюк О. В. Застосування норм права (теорія і практика) : навч. посіб. / Б. В. Малишев, О. В. Москалюк ; за заг. ред. Б. В. Малишева. – К. : Реферат, 2010. – 260 с.
2. Кирись Б. О. Офіційне оприлюднення закону про кримінальну відповідальність / Б. О. Кирись [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvlduvs/2012_4/12kbopkv.pdf.

3. Плавич В. П., Плавич С. В. Сучасна правотворчість: проблеми теорії і методології : [моногр.] / В. П. Плавич, С. В. Плавич. – Одеса : Астропринт, 2013. – 276 с.
4. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13 січня 2011 р. № 2939-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>.
5. Про порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набрання ними чинності : Указ Президента України від 10 червня 1997 р. № 503/97 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/503/97>.
6. Паліюк В. П. Рішення Конституційного Суду України : навч. посіб. / В. П. Паліюк. – Миколаїв, 2002. – 178 с.

